

ORTAÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

10

**ETKİNLİKLERLE
ÖĞRENİYORUM**

5. ÜNİTE

Ünite	İslam Düşüncesinde İtikadi, Siyasi ve Fıkhi Yorumlar
Kazanım	<ul style="list-style-type: none">- Din ve dinin yorumu arasındaki farkı ayırt eder.- İslam düşüncesindeki yorum farklılıklarının sebeplerini tartışır.- Dinî yorumlarla ilgili bazı kavramları değerlendirir.- İslam düşüncesinde itikadi ve siyasi yorumları genel özelliklerine göre sınıflandırır.- İslam düşüncesindeki amelî fıkhi yorumları tanır.
Etkinlik Adı	Doğru - Yanlış

Aşağıdaki bilgilerden doğru olanların başına D, yanlış olanların başına Y yazınız.

1. Toplumda gerçekleşen sosyal değişimler bireyin din anlayışını da farklılaştırmaktadır.
2. Dinî metinlerin farklı şekillerde yorumlanması sonucu İslam dünyasında çeşitli dinî ekoller ortaya çıkmıştır.
3. İslam itikadını delilleriyle savunan ilme fırka denmektedir.
4. İslam'ın akla sınır koymaması, siyasi, coğrafi, ekonomik, kültürel sebepler, İslam düşüncesinde dinî yorum farklılıklarının doğmasına zemin hazırlamıştır.
5. İslam düşüncesinde siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik, coğrafi vb. sebeplerle ortaya çıkan belli yorumlar etrafındaki sistematik gruplaşmalara mezhep denir.
6. Dini anlama ve yaşamada Kur'an-ı Kerim'i ve Hz. Peygamber'in sünnetini rehber edinen ve sahabenin yolunu izleyen ümmet çoğunluğuna "ehl-i sünnet" denir.
7. Ehl-i sünnetin iki önemli mezhebi Eşarilik ve İmamiye'dir.
8. Ehl-i sünnetin inançla ilgili amaçlarından en önemlisi İslam dininin temeli olan tevhid inancı hakkında doğru ve sağlam bilgiler sunmaktır.
9. Eşarilik, akılcı bakış açısına sahip olan ve bunu gereğinden fazla ön plana çıkaran Mutezile ekolüne bir tepki olarak ortaya çıkmıştır.
10. Maliki mezhebinin en önemli özelliği, Medine halkının uygulamalarına diğer mezheplerden daha fazla önem vermesidir.

Ünite	İslam Düşüncesinde İtikadi, Siyasi ve Fıkhi Yorumlar
Kazanım	<ul style="list-style-type: none">– Din ve dinin yorumu arasındaki farkı ayırt eder.– İslam düşüncesindeki yorum farklılıklarının sebeplerini tartışır.– Dinî yorumlarla ilgili bazı kavramları değerlendirir.– İslam düşüncesinde itikadi ve siyasi yorumları genel özelliklerine göre sınıflandırır.– İslam düşüncesindeki amelî fıkhi yorumları tanıır.
Etkinlik Adı	Boşluk Doldurma

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun ifadelerle doldurunuz.

- Dinin temel kaynaklarının içinde bulunulan koşullara, sosyal ve kültürel duruma göre yorumlanması ve yaşanmasına ---- denir.
- Allah (c.c.) tarafından vahiy yoluyla gönderilen, insanları kendi özgür iradeleriyle iyiye ve doğruya yöneltmeyi amaçlayan ilahi kurallar bütününe ---- denir.
- Dinin anlaşılması ve uygulanmasıyla ilgili olarak zamanla ortaya çıkan fikrî ve beşerî oluşumlara ---- denir.
- Anlamı açık, yoruma gerek olmayan, okunduğunda manası hemen anlaşılabilir ayetlere ---- ayet denir.
- Mezhep kavramı, İslam düşüncesindeki inanç ve amel ile ilgili tüm yorum ve oluşumları içerirken - - - - kavramı daha çok siyasi bir düşünce ve inançla ilgili anlayışlara sahip gruplar için kullanılır.
- Birçok anlama gelme ihtimali olan bir ayetin, İslam bilginleri tarafından içerdiği anlamlardan birinin tercih edilmesine ---- denir.
- İslam düşünce tarihinde belli âlimlerin İslam dininin temizlik, ibadet, alışveriş, helal ve haramlar gibi amelî konulardaki görüşleri etrafındaki gruplaşmalara ---- denir.
- İslam dininin iman esaslarını ve amellere ilişkin temel ilkelerini Kur'an ve hadislerden hareketle belirleyen, onları Kur'an ve hadis bütünlüğü çerçevesinde temellendirip akli yöntemlerle destekleyen ve karşı fikirleri eleştirip cevaplandıran ilme ---- denir.

Ünite	İslam Düşüncesinde İtikadi, Siyasi ve Fıkhi Yorumlar
Kazanım	<ul style="list-style-type: none"> – Din ve dinin yorumu arasındaki farkı ayırt eder. – İslam düşüncesindeki yorum farklılıklarının sebeplerini tartışır. – Dinî yorumlarla ilgili bazı kavramları değerlendirir. – İslam düşüncesinde itikadi ve siyasi yorumları genel özelliklerine göre sınıflandırır. – İslam düşüncesindeki amelî fıkhi yorumları tanır.
Etkinlik Adı	Şifrelenmiş Kavram

Çoktan seçmeli soruları cevaplandırıp aşağıdaki işlem tablosundan faydalanarak şifrelenmiş kavramı bulunuz.

1. Aşağıdakilerin hangisi İslam düşüncesindeki fıkhi yorumlardan biridir?

- A) Eşarilik (3 ●)
B) Malikilik (2 ▲)
C) Zeydiye (4 ☾)
D) İmamiyye (1 ◆)

2. Maturidilik ve Şia mezheplerini birbirinden ayıran inanç konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahiret (4 ▲)
B) Kitap (2 ●)
C) Tevhid (1 ☾)
D) İmamet (3 ◆)

3. Aşağıdakilerin hangisi İslam düşüncesindeki itikadi yorumlardan biridir?

- A) Hanefilik (1 ◆)
B) Şafilik (2 ●)
C) Eşarilik (4 ☾)
D) Malikilik (3 ▲)

4. Sözlükte "ayırarak, bölmek; açıklayıp hükme bağlamak" manalarına gelen "fark" kökünden isim olup insanlar arasından ayrılmış belli bir grup ve topluluğu ifade eder.

Tanımı verilen kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fırka (1 ☾)
B) Fıkıh (4 ▲)
C) Mezhep (3 ●)
D) İtikat (2 ◆)

5. Fıkıh âlimi Ahmed b. Hanbel'in görüşlerini esas alan bu mezhepte, hadise dayalı bir fıkıh anlayışı hâkim olmuş, zorunlu olmadıkça kişisel görüşle karar verme (rey) tercih edilmemiştir.

Bu parçada hakkında bilgi verilen fıkhi mezhep aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hanbelilik (3 ◆)
B) Caferilik (1 ▲)
C) Hanefilik (2 ☾)
D) Şafilik (4 ●)

6. 767 yılında Filistin'in Gazze şehrinde doğdu. Küçük yaşlarda Medine'ye yerleşerek tahsilini burada tamamladı. Döneminde Hicaz ve Irak olarak belirginleşen fıkıh ekollerinin yaklaşımlarını ve yöntemlerini öğrenerek bu iki fıkhi birleştirmeye çalıştı. Fıkıhta kendi yöntemini ortaya koyarak birçok öğrenci yetiştirdi.

Bu parçada hakkında bilgi verilen âlim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İmam Ebu Hanife (1 ▲)
B) İmam Cafer (3 ☾)
C) İmam Şafii (4 ●)
D) İmam Malik (2 ◆)

	◆	▲	☾	●
1	A	Ş	H	N
2	K	M	T	B
3	E	I	U	İ
4	F	L	Z	P

KAVRAM:

1. soru	2. soru	3. soru	4. soru	5. soru	6. soru

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ 10

5. ÜNİTE ETKİNLİKLERİ

4. ETKİNLİK

Ünite	İslam Düşüncesinde İtikadi, Siyasi ve Fıkhi Yorumlar
Kazanım	<ul style="list-style-type: none">– Din ve dinin yorumu arasındaki farkı ayırt eder.– İslam düşüncesindeki yorum farklılıklarının sebeplerini tartışır.– Dinî yorumlarla ilgili bazı kavramları değerlendirir.– İslam düşüncesinde itikadi ve siyasi yorumları genel özelliklerine göre sınıflandırır.– İslam düşüncesindeki ameli fıkhi yorumları tanır.
Etkinlik Adı	Eşleştirelim

İsimleri verilen mezhepleri uygun bilgilerle eşleştiriniz.

<p>İnanç konusunda Ebu Hanife'den etkilenmiş, onun eserlerinde geçen konuları ayrıntılarıyla açıklamıştır. Özellikle Türkler arasında tanınmış ve kabul edilmiştir. Bu mezhep Türkiye, Kuzey Afrika, Orta Asya, Hindistan, Pakistan, Malezya ve Endonezya'yı kapsayan geniş bir coğrafyaya yayılmıştır.</p>	1	Malikilik
<p>Mezhebin en önemli özelliği, Medine halkının uygulamalarına diğer mezheplerden daha fazla önem vermesidir. Bu mezhep önce Hicaz bölgesinde yayılmış daha sonra Mısır, Kuzey Afrika ve Endülüs'e taşınmıştır. İspanya'da kurulan Endülüs Emevi Devleti, bir dönem bu mezhebi resmî olarak benimsemiştir.</p>	2	Şafilik
<p>Hz. Peygamber'in vefatından sonra Hz. Ali'yi ve ehl-i beytini halifelğe (imamet) en layık kişi olarak gören ve onu meşru halife kabul eden, ondan sonraki halifelerin de onun soyundan gelmesi gerektiğini benimseyen ekol.</p>	3	Eşarilik
<p>Bu mezhepte hadise dayalı bir fıkıh anlayışı hâkimdir. Mezhep imamı zorunlu olmadıkça kişisel görüşle karar vermeyi (rey) tercih etmemiştir. Günümüzde daha çok Hicaz bölgesi, Irak, Suriye, Filistin ve Mısır'da yaygınlaşmıştır.</p>	4	Maturidilik
<p>Akılca bakış açısına sahip olan ve bunu gereğinden fazla ön plana çıkaran Mutezile ekolüne bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. İnanç konularında ayet ve hadislerin yanında akla da değer vererek akli deliller kullanmıştır. Günümüzde daha çok Hicaz, Mısır, Kuzey Afrika, Irak, Suriye ve Endonezya'daki Müslümanlar arasında yaygınlaşmıştır.</p>	5	Şia
<p>Herhangi bir meselenin çözümü için ilk önce Kur'an ve sünnete başvurulur. Eğer bir mesele hakkında hüküm Kur'an ve sünnette varsa başka delil aranmaz, yoksa önce icma ardından da kıyas deliline gidilir. Ülkemizin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ile Mısır, Suriye, Filistin ve Irak gibi ülkelerde yaşayan Müslümanlar arasında yaygındır.</p>	6	İmamiye
		Hanbelilik

Ünite	İslam Düşüncesinde İtikadi, Siyasi ve Fıkhi Yorumlar
Kazanım	– İslam düşüncesindeki amelî fıkhi yorumları tanır.
Etkinlik Adı	Değerlendirelim

İmam Ebu Hanife, "Biz önce Allah'ın kitabında olanı alırız. Onda bulamazsak Hz. Peygamber'in sünnetine bakarız. Orada da bir şey bulamazsak ashabın ittifak ettiğini benimseriz, ihtilâf etmişlerse dilediğimizin görüşünü alırız. Başkalarının görüşlerini onlara tercih etmeyiz. Ancak Hasan-ı Basrî, İbrâhim en-Nehâî, Saîd b. Müseyyeb gibi tâbiîn âlimlerine gelince onların içtihatlarına bağlı kalmayız. Onlar gibi biz de içtihatla bulunuruz. Aralarında müşterek illet bulununca bir hükmü diğerine kıyas ederiz" demiştir.

Ebu Hanife'nin bu sözünden hareketle Hanefilik mezhebinin temelini oluşturan akılcı metodunu değerlendiriniz.

1. Din, Allah'ın (c.c.) peygamberler aracılığıyla insanlara gönderdiği ilahi mesajları içerirken din anlayışı bu mesajların insanlar tarafından içinde buldukları şartlara göre algılanma ve yorumlanma biçimlerini ifade eder. Bundan dolayı din tek iken din anlayışları birden çok olabilir. Çünkü din vahye, dinin anlaşılması ise insanların algılarına ve yorumlarına dayanır. Ayrıca din değişmez, din anlayışı değişebilir. Dolayısıyla dinin yanlış anlaşılmasından kaynaklanan sorunlar, dine mâl edilemez.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşamaz?

- A) Müslümanlar arasında farklı dinî yorumlar olsa da İslam'ın temel kaynağı değişmezdir.
B) İnsanların içinde buldukları şartlara göre dinî çözümler değişebilir.
C) Din anlayışları her toplumda farklılık gösterebilir.
D) Din anlayışındaki farklılıklar dinî metinlerde yer alan muhkem ayetlerden kaynaklı olabilir.
E) İslam toplumlarında insanların dini yanlış anlamasından kaynaklanan sorunlar olabilir.

2. **Aşağıdakilerden hangisi İslam düşüncesindeki yorum farklılıklarının ortaya çıkış sebeplerinden biri değildir?**

- A) İnsanın yapısındaki huy, ilgi, ihtiyaç gibi farklılıklar dini anlama biçimlerine de yansımıştır.
B) Sosyal hayatın kendine özgü değişken yapısı İslam düşüncesinde farklı yorum biçimlerinin ortaya çıkmasında etkili olmuştur.
C) Çeşitli bölgelerde yaşayan Müslümanlar aynı dinî sorunlara farklı çözümler üretmiştir.
D) İslam toplumlarındaki mevcut yönetimler ortaya çıkan her türlü dinî yorum farklılıklarına destek vermiştir.
E) Coğrafyanın etkisiyle yaşam biçimlerinde meydana gelen çeşitlilik, değişik dinî anlayışların ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

3. – İslam'ın ibadet anlayışı ve prensiplerini kapsar.
– Bir şeyi bilmek, iyi ve tam anlamak ve derinlemesine kavramak anlamlarına gelir.
– İslam'ın birey ve toplum hayatına dair amelî hükümlerini bilmeyi ve bu konuyu inceleyen ilim dalını ifade eder.

Tanımları verilen bu kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mezhep
B) Fıkıh
C) Fırka
D) İtikat
E) Tevil

4. Hz. Peygamber hayattayken Müslümanların inanç ve ibadet alanıyla ilgili tüm sorunlarına çözüm getirdiği için Müslümanlar arasında dinî konularda farklılaşmaya sebep olacak görüş ayrılıkları ortaya çıkmamıştır. Hz. Peygamber'in vefatından sonra İslam dini, Arap Yarımadası dışında da çeşitli bölgeler ve toplumlar arasında hızla yayılmış, böylece Müslümanlar farklı inanç, kültür, örf ve âdetlere mensup insanlarla karşılaşmışlardır. Yeni gelişmelerle Müslümanlar arasında ortaya çıkan siyasi ve dinî sorunlar ile bu sorunlara üretilen çeşitli çözümler, farklı yorumların ortaya çıkmasını da beraberinde getirmiştir.

Buna göre,

- I. İslam'ın kabul edildiği toplumların kendine has yapısı farklı din anlayışlarına sebep olmuştur.
II. Dinî değerlere bakış açısı her kişide farklı gelişim göstermiştir.
III. İslam toplumundaki farklı dinî yorumlar Hz. Peygamber'in vefatından sonra ortaya çıkmıştır.
IV. İslam'ın çeşitli bölgelere yayılmasıyla Müslümanlar arasında dinî yorum farklılıkları görülmüştür.

İfadelerinden hangisi/hangileri söylenemez?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) II ve III
D) I, II ve IV
E) II, III ve IV

5. İslam dini kısa zamanda Arabistan Yarımadası'nın dışına yayılmış ve Suriye, İran, Irak, Mısır gibi bölgeler İslam coğrafyasının bir parçası hâline gelmiştir. Bu bölgelerde yaygın olarak Hristiyanlık, Yahudilik, Mecusilik ve Zerdüştlük gibi inançlar hâkimdi. Müslümanlar fethettikleri bölgelerde bu din ve inanç mensuplarıyla bir arada yaşamışlardır. Dolayısıyla bazı Müslümanlar yaşadıkları coğrafyanın örf ve âdetlerinden etkilenecek İslam dininin anlaşılması, yorumlanması ve yaşanmasında farklı bir yaklaşım benimsemişlerdir.

Bu parçada İslam düşüncesindeki yorum farklılıklarının ortaya çıkış sebeplerinden hangisi vurgulanmıştır?

- A) İnsanın yapısından kaynaklanan sebepler
B) Sosyal sebepler
C) Kültürel sebepler
D) Coğrafi sebepler
E) Siyasi sebepler

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ 10

5. ÜNİTE ETKİNLİKLERİ

6. Zehra öğretmen öğrencilerinden gelen bir soruya şu açıklamayı yaparak cevap vermiştir:

“Sosyal hayat sürekli bir değişme, gelişme ve yenilenme içindedir. Her zaman ve mekânda geçerliliğini koruyan kimi ilkeler varlığını sürdürürken kimi unsurlar da zamanla varlıklarını yitirirler. Dolayısıyla sosyal bir ortam içinde yaşayan insanın sürekli bir değişim ve yenilenme içinde olması kaçınılmazdır. Sosyal hayatın kendine özgü yapısı her alanda olduğu gibi İslam düşüncesinde de çeşitli yorum biçimlerinin ortaya çıkmasında etkili olmuştur.”

Zehra öğretmenin yapmış olduğu bu açıklama aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı olabilir?

- A) Toplum hayatını yönlendiren değişmez kanunlar nelerdir?
- B) Toplum hayatı için birtakım değişmez esaslar koyan İslam'ın değişmeye bakışı nedir?
- C) Sosyal değişimin toplumlar için olumlu yönleri nelerdir?
- D) Din anlayışının oluşmasında etkili olan psikolojik faktörler nelerdir?
- E) Sosyal değişimin dinî yorum farklılıklarına etkisi nedir?

7. Doğu Roma'ya ait olan Suriye bölgesinin fethedilmesinden sonra burada İslam mimarisinin ilk eserleri yapılmaya başlanmıştır. Emeviler Dönemi'nde başkent Şam'da inşa edilen Emeviyye Camisi, İslam dinî mimarisinin en güzel örneklerinden birisi olmuştur. Caminin süslemesinde, İslam sanatında daha önce örneklerini görmediğimiz, bitkisel ve geometrik motiflerle şehir ve bina tasvirlerinden meydana gelen fevkalade zengin mozaik süslemelerine yer verilmiştir.

Bu durum İslam düşüncesinde yorum farklılıklarının ortaya çıkış sebeplerinden hangisine örnek olarak verilebilir?

- A) Kültürel sebepler
- B) Sosyal sebepler
- C) İnsanın yapısından kaynaklanan sebepler
- D) Dinî metinlerden kaynaklanan sebepler
- E) Siyasi sebepler

8. - - - ; dinin inanç esaslarını veya ameli hükümlerini anlama ve yorumlama konusunda kendine özgü yaklaşımlara sahip düşünce sistemi, bu yaklaşımlar etrafında meydana gelen ekollerin ürünü olan ilmi ve fikrî birikimdir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki kavramlardan hangisi getirilmelidir?

- A) Fıkıh
- B) Mezhep
- C) İtikat
- D) Fırka
- E) Muâmelât

9. Dinî literatürde “dini anlama ve yaşamada Kur'an-ı Kerim'i ve Hz. Peygamber'in sünnetini rehber edinen ve sahabenin yolunu izleyen ümmet çoğunluğuna” denir. Bu grup mensupları, Hz. Peygamber'in sünnetine bağlı oldukları düşüncesiyle kendilerini “sünnî” olarak da adlandırırlar.

Bu parçada bahsedilen düşünce sistemi aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ifade edilmektedir?

- A) Maturidilik
- B) İmamiye
- C) Eş'arilik
- D) Ehl-i Sünnet
- E) Hanbelilik

10. Fikhi içtihatlarının akıl yürütmeye dayanması sebebiyle taraftarlarına rey ehli denilmiştir. Dinin genel ilkelelerini, toplumun geleneklerini ve insan için faydalı olanı dikkate alarak geniş coğrafyalara yayılmıştır. İmam Muhammed ve Ebu Yusuf gibi alimlerin, bu mezhebin gelişmesinde ve yayılmasında önemli katkıları olmuştur. Irak'ta doğan bu mezhep, Abbasiler Dönemi'nden itibaren İslam coğrafyasının özellikle doğu bölgelerinde yaygınlaşarak büyük bir gelişme göstermiştir.

Bu parçada hakkında bilgi verilen mezhep aşağıdaki-lerden hangisidir?

- A) Hanefilik
- B) Hanbelilik
- C) Malikilik
- D) Caferilik
- E) Şafiilik

11. Hz. Peygamber'in vefatından sonra İslam dünyasında kimin halife olacağına yönelik tartışmalar ve çatışmalar Cemel Vakası'na (656), Sıffin Savaşı'na (657) ve Kerbelâ Olayı'na (680) neden olmuştur. Bu olaylar sonucunda İslam dünyasında çeşitli siyasi mezhepler ortaya çıkmıştır.

Bu durumun,

- I. Maturidilik
- II. Malikilik
- III. Şia
- IV. Hanefilik

mezheplerinden hangilerinin ortaya çıkmasına sebep olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) III ve IV
- E) I, III ve IV

12. – Allah (c.c.) vardır, birdir, eşi ve benzeri yoktur. Zati ve fiilleri yönünden bir olan Allah'a (c.c.) imanla sorumluyuz.
- Allah'ın (c.c.) ahirette gözle görülmesi Kur'an ile sabittir. Ancak O'nu görme keyfiyetsiz bir şekilde olacaktır.
- İnsan, fiillerinde hürdür.
- İman dil ile ikrar, kalp ile tasdiktir. Dili ile ikrar eden fakat kalbi ile tasdik etmeyen kişi mümin değildir.

Yukarıda özellikleri ve görüşleri verilen mezhep aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eş'arilik
- B) Malikilik
- C) Şia
- D) Caferilik
- E) Maturidilik

13. **İslami oluşumlar içerisinde;**

- Hz. Ali'yi Hz. Peygamber'den sonra insanların en faziletlisi olarak kabul edip onun Kur'an ve hadisle tayin edilmiş imam (devlet başkanı) olduğunu savunan,
- İmamet konusunu inanç esaslarından biri olarak kabul eden,
- İmamet Hz. Ali'nin soyundan devam edeceğine inanan,
- On iki imam inancına sahip

mezhep aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Maturidilik
- B) Caferilik
- C) Malikilik
- D) Eş'arilik
- E) Şia

14. – Fıkhi içtihatlarda bulunurken akla ve akıl yürütmeye başvurulması sebebiyle bu ekole Ehl-i rey de denir.
- "Hakkında haram olduğuna dair kesin bir hüküm bulunmayan şey helaldir." ilkesini esas alır ve zorunlu olmadıkça kişisel görüşle karar verme (rey) tercih edilmemiştir. Günümüzde daha çok Hicaz bölgesi, Irak, Suriye, Filistin ve Mısır'da yaygındır.
- Görüş ve uygulamalarında Kur'an, sünnet, sahabe ve tabiin sözlerine sırasıyla riayet eder. En önemli özelliği, Medine halkının uygulamalarına diğer mezheplerden daha fazla önem vermesidir.
- İmam Muhammed b. İdris'in fıkıh usulü ilminin temel ilkelerini ortaya koyduğu "er-Risale" isimli kitabı günümüze kadar ulaşmış önemli eserlerdendir.

Bu maddeler ilgili oldukları mezheplerle eşleştirildiğinde aşağıdakilerden hangisi dışarıda kalır?

- A) Caferilik
- B) Hanbelilik
- C) Hanefilik
- D) Malikilik
- E) Şafiilik

15. Dinî uygulama alanında ayet ve hadislerin farklı yorumlanması ve amelî anlamda ortaya çıkan küçük farklılıklar İslam toplumu için önemli kolaylıklar sağlamıştır. Fıkıh âlimleri, birbirinden farklı görüşleriyle halkın, ibadetleri daha rahat uygulayabilmesine yardımcı olmuşlardır. Böylece Kur'an ve sünnete bağlı kalarak yorumlar yapmışlar ve günün meselelerine çözümler bulmuşlardır. Bu sayede Müslümanlara yeni ufuklar açmışlardır. İslam düşüncesinde amelî konulardaki yorum farklılıkları Müslümanların günlük yaşayışlarında kolaylıklar sağlamıştır. İslam bilginleri bu yorum farklılıklarını doğal karşılamış, yeri geldikçe de birbirlerinin fikirlerinden yararlanmışlardır.

Bu parçada fıkhi mezheplerin hangi yönüne vurgu yapılmaktadır?

- A) İslam âlimlerinin hüküm verirken dinin temel kaynaklarını esas almalarına
B) Görüş ayrılıklarının daha çok amelî konularda ortaya çıkmış olduğuna
C) Fıkhi yorum farklılıklarının İslam toplumlarında amelî konularda kolaylık sağladığına
D) İslam düşüncesinde inançla ilgili tartışmaların ortaya çıkardığı sorunlara
E) İslam âlimlerinin aralarında yaşadığı fikir ayrılıklarının sebep olduğu olumsuzluklara

16. "Ey inananlar! Allah'a itaat edin, Peygamber'e ve sizden buyruk sahibi olanlara itaat edin. Eğer bir şeyde çekişirseniz Allah'a ve ahiret gününe inanmışsanız onun hâlini Allah'a ve Peygamber'e bırakın. Bu, hayırlı ve netice itibarıyla en güzeldir." (Nisâ suresi, 59. ayet.)

Bu ayete göre; "Müslümanların

- I. Dinin emirlerini uygulayan yöneticiye itaat etmesi
II. Hz. Peygamber'in sünnetine uymaları
III. Aralarındaki anlaşmazlıkları Kur'an ve sünnet ışığında çözmeleri

gerekir." ifadelerinden hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III

1. ETKİNLİK

- D** 1. Toplumda gerçekleşen sosyal değişimler bireyin din anlayışını da farklılaştırmaktadır.
- D** 2. Dinî metinlerin farklı şekillerde yorumlanması sonucu İslam dünyasında çeşitli dinî ekoller ortaya çıkmıştır.
- Y** 3. İslam itikadını delilleriyle savunan ilme fırka denmektedir.
- D** 4. İslam'ın akla sınır koymaması, siyasi, coğrafi, ekonomik, kültürel sebepler, İslam düşüncesinde dinî yorum farklılıklarının doğmasına zemin hazırlamıştır.
- D** 5. İslam düşüncesinde siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik, coğrafi vb. sebeplerle ortaya çıkan belli yorumlar etrafındaki sistematik gruplaşmalara mezhep denir.
- D** 6. Dini anlama ve yaşamada Kur'an-ı Kerim'i ve Hz. Peygamber'in sünnetini rehber edinen ve sahabenin yolunu izleyen ümmet çoğunluğuna "ehl-i sünnet" denir.
- Y** 7. Ehl-i sünnetin iki önemli mezhebi Eşarilik ve İmamiye'dir.
- D** 8. Ehl-i sünnetin inançla ilgili amaçlarından en önemlisi İslam dininin temeli olan tevhid inancı hakkında doğru ve sağlam bilgiler sunmaktır.
- D** 9. Eşarilik, akılcı bakış açısına sahip olan ve bunu gereğinden fazla ön plana çıkaran Mutezile ekolüne bir tepki olarak ortaya çıkmıştır.
- D** 10. Maliki mezhebinin en önemli özelliği, Medine halkının uygulamalarına diğer mezheplerden daha fazla önem vermesidir.

2. ETKİNLİK

- Dinin temel kaynaklarının içinde bulunulan koşullara, sosyal ve kültürel duruma göre yorumlanması ve yaşanmasına **din anlayışı** denir.
- Allah (c.c.) tarafından vahiy yoluyla gönderilen, insanları kendi özgür iradeleriyle iyiye ve doğruya yöneltmeyi amaçlayan ilahi kurallar bütününe **din** denir.
- Dinin anlaşılması ve uygulanmasıyla ilgili olarak zamanla ortaya çıkan fikrî ve beşerî oluşumlara **mezhep** denir.
- Anlamı açık, yoruma gerek olmayan, okunduğunda manası hemen anlaşılabilir ayetlere **muhkem** ayet denir.
- Mezhep kavramı, İslam düşüncesindeki inanç ve amel ile ilgili tüm yorum ve oluşumları içerirken **fırka** kavramı daha çok siyasi bir düşünce ve inançla ilgili anlayışlara sahip gruplar için kullanılır.
- Birçok anlama gelme ihtimali olan bir ayetin, İslam bilgileri tarafından içerdiği anlamlardan birinin tercih edilmesine **tevil** denir.
- İslam düşünce tarihinde belli âlimlerin İslam dininin temizlik, ibadet, alışveriş, helal ve haramlar gibi ameli konulardaki görüşleri etrafındaki gruplaşmalara **fikhi mezhepler** denir.
- İslam dininin iman esaslarını ve amellere ilişkin temel ilkelerini Kur'an ve hadislerden hareketle belirleyen, onları Kur'an ve hadis bütünlüğü çerçevesinde temellendirip akli yöntemlerle destekleyen ve karşı fikirleri eleştirip cevaplandırılan ilme **kelam** denir.

3. ETKİNLİK

1. Cevap: B
2. Cevap: D
3. Cevap: C
4. Cevap: A
5. Cevap: A
6. Cevap: C

KAVRAM:

1. soru	2. soru	3. soru	4. soru	5. soru	6. soru
M	E	Z	H	E	P

4. ETKİNLİK

1. İnanç konusunda Ebu Hanife'den etkilenmiş, onun eserlerinde geçen konuları ayrıntılarıyla açıklamıştır. Özellikle Türkler arasında tanınmış ve kabul edilmiştir. Bu mezhep Türkiye, Kuzey Afrika, Orta Asya, Hindistan, Pakistan, Malezya ve Endonezya'ya kapsayan geniş bir coğrafyaya yayılmıştır.

2. Mezhebin en önemli özelliği, Medine halkının uygulamalarına diğer mezheplerden daha fazla önem vermesidir. Bu mezhep önce Hicaz bölgesinde yayılmış daha sonra Mısır, Kuzey Afrika ve Endülüze taşınmıştır. İspanya'da kurulan Endülüze Emevi Devleti, bir dönem bu mezhebi resmi olarak benimsemiştir.

3. Hz. Peygamber'in vefatından sonra Hz. Ali'yi ve ehl-i beytini halifelğe (imamet) en layık kişi olarak gören ve onu meşru halife kabul eden, ondan sonraki halifelerin de onun soyundan gelmesi gerektiğini benimseyen ekol.

4. Bu mezhepte hadise dayalı bir fıkıh anlayışı hâkimdir. Mezhep imamları zorunlu olmadıkça kişisel görüşle karar vermez (rey) tercih etmez. Günümüzde daha çok Hicaz bölgesi, Irak, Suriye, Filistin ve Mısır'da yaygınlaşmıştır.

5. Akılcı bakış açısına sahip olan ve bunu gereğinden fazla ön plana çıkaran Mutezile ekolüne bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. İnanç konularında ayet ve hadislerin yanında akla da değer vererek akli deliller kullanmıştır. Günümüzde daha çok Hicaz, Mısır, Kuzey Afrika, Irak, Suriye ve Endonezya'daki Müslümanlar arasında yaygınlaşmıştır.

6. Herhangi bir meselenin çözümünü için ilk önce Kur'an ve sünnete başvurulur. Eğer bir mesele hakkında hüküm Kur'an ve sünnette varsa başka delil aranmaz, yoksa önce icma ardından da kıyas deliline gidilir. Ülkemizin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ile Mısır, Suriye, Filistin ve Irak gibi ülkelerde yaşayan Müslümanlar arasında yaygındır.

Malikilik

Şafiiilik

Eşarilik

Zeydiye

Maturidilik

Şia

İmamiye

Hanbelilik

Bakalım baş ka
neler varmış?

DÖGM Materyal

DÖĞM MATERYAL

Etkinlik
Kitabı

Soru
Havuzu

Video

Etkileşimli
Kitap

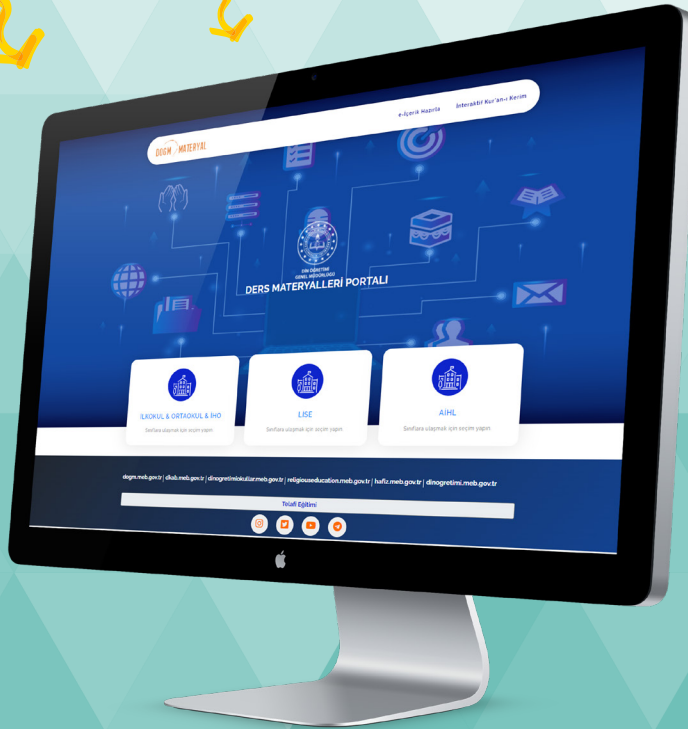
Çalışma
Kitabı

Etkinlik
Uygulamaları

İnfografi

Sesli
Kitap

Ders
Sunusu

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ